

Győri Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.III.20.112/2024/10.

Az I.r. felperes: Felperes1

cím2

A II.r. felperes: Felperes2

cím2

A felperesek képviselője: Marczingós Ügyvédi Iroda

Cím7

eljáró ügyvéd: dr. Marczingós László

A II.r. alperes: Alperes2

cím3

A II.r. alperes képviselője: Szabó Ügyvédi Iroda

cím9

eljáró ügyvéd: dr. Szabó Tamás

A III.r. alperes: Alperes3

cím5

A III.r. alperes képviselője: Dr. Szabó István Tamás Ügyvédi Iroda

cím10

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és fellebbezéssel támadott határozatának száma:

Veszprémi Törvényszék 4.P.20.356/2024/13/II.

A fellebbezést előterjesztő fél és a fellebbezés sorszáma:

I-II.r. felperesek 14.

Í t é l e t

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak 1.466.245,- Ft (egymillió-négyszázhatvanhatezer-kettőszáznegyvenöt) forint feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket.

Kötelezi a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg 15 napon belül a II .r. alperesnek 331.815.-Ft (háromszázharmincegyezer-nyolcszáztizenöt) forint, a III. r. alperesnek 240.557.-Ft (kettőszáznegyvenezer-ötszázötvenhét) forint másodfokú perköltséget.

Az ítéltábla a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránt előterjesztett kérelmét elutasítja.

Tájékoztatja az ítéltábla a feleket, hogy az állam javára fizetendő eljárási illetéket a fizetésre kötelezett fél az adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára a jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül köteles megfizetni.

Az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát – természetes személy esetén adóazonosító jelét - közleményként fel kell tüntetni.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

[1] Az irányadó tényállás szerint cég1 és a pénzügyintézet1 között 2005. március 5. napján deviza hitelszerződés jött létre a cég2 deviza hitelszerződés alapján fennálló tartozásának kiváltása érdekében 88.000.- Euro összegben.

[2] Ennek biztosítékeként a felperesek zálogjogot alapítottak az pénzüzet1 javára a tulajdonukban álló helység1 helyrajzi szám1 hrsz-ú és helyrajzi szám2 hrsz-ú ingatlanra.

[3] 2007. július 12. napján a felperesek - cég1 fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetére tekintettel - hitelkiváltási célú kölcsön folyósítása iránti kérelmet nyújtottak be a III .r. alperes jogelődjéhez, az pénzüzet2-hez (korábbi I. r. alpereshez) 22.000.000,- Ft összeg erejéig annak érdekében, hogy a zálogjoggal terhelt ingatlanukat tehermentesítsék, és ezáltal elejét vegyék annak, hogy a cég1-vel szemben esetlegesen meginduló felszámolási eljárásban a zálogjogosult az ingatlanukból kielégítést keressen.

[4] A felperesek és az pénzüzet2. (korábbi I.r. alperes) 2007. október 2. napján két kölcsönszerződést kötöttek.

[5] A szerződésszám1 számon szabad felhasználású és hitelkiváltás célúnak megjelölt kölcsönszerződésben a kölcsön összegét 29.781,6.- CHF-nek megfelelő forintösszegben határozták meg azzal, hogy az összegből a hitelkiváltási céllal legfeljebb a hitelkiváltási igény összegénél megjelölt forint ellenérték erejéig történik a kölcsön első folyósítása a kölcsön folyósításának napján érvényes, a mindenkor hatályos üzletszabályzat szerint képzett és közzétett folyósítási árfolyam alkalmazásával.

[6] A kölcsönszerződésben feltüntették, hogy a kölcsön az pénzüzet1 Zrt. javára fennálló 22.243.724,- Ft tőke- és járuléktartozás kiváltására szolgál.

[7] A felek a szerződés 1. pontjában rögzítették, hogy a hitelkiváltáshoz szükséges kölcsönösszeg és jelen szerződés alapján meghatározott teljes kölcsönösszeg különbözetét a hitelkiváltáshoz szükséges kölcsön kiutalását követően folyósítja a hitelező.

[8] 2008. január 10-én a szerződést akként módosították, hogy a hitelkiváltáshoz fel nem használt kölcsönösszeget a II. r. felperes számlájára kell folyósítani.

[9] A szerződő felek az ugyanekkor megkötött szerződésszám2 számú, szabad felhasználású és hitelkiváltási célú kölcsönszerződésben a kölcsön összegét 95.200,83.- CHF-nak megfelelő forintösszegben határozták meg. A kiváltandó hitelként a másik kölcsönszerződésben feltüntetett tartozást jelölték meg

[10] A szerződésszám1 számú szerződés alapján 4.663.659,- Ft, a szerződésszám2 szám alatti szerződés alapján 14.298.480,- Ft került kiutalásra.

[11] Az III. r. alperes jogelődje (korábbi I. r. alperes) a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2-törvény) alapján elszámolást közölt a felperesekkel a szerződésszám2 szerződés vonatkozásában.

[12] A felperesek a szerződésszám1 számú szerződésből eredő tartozást 2018. december 15-én visszafizették a korábbi I. r. alperesnek.

[13] A III. r. alperes jogelődje (korábbi I.r. alperes) szerződésállomány-átruházás folytán a szerződésszám2 számú hitelszerződést átruházta a II. r. alperesre.

[14] A felperesek 2020. szeptember 25-én a szerződésszám2 számú szerződést elötörlesztették.

[15] Az I. r. felperes 2006. március 22. napjától 2008. június 10. napjáig cég1 önálló képviseleti joggal rendelkező ügyvezetője volt, míg a II. r. felperes 2004. február 27. napjától 2010. július 26. napjáig (a társaság jogutód nélküli megszűnéséig) a társaság közvetlen irányítást biztosító befolyással rendelkező tagja volt.

[16] A társaság felszámolási eljárását a Veszprém Megyei Bíróság 2008. május 13. napján jogerőre emelkedett végzésével rendelte el, s a felszámolási eljárás 2010. június 25-én fejeződött be.

[17] A felperesek - a módosított kereseti kérelmükben (P.20356/2024/4.irat) - a 2007. október 2-án kelt kölcsönszerződések érvénytelenségének megállapítását kérték azzal, hogy a jogkövetkezményként csak a szerződésszám2 számú szerződés ítélethozatal napjáig történő hatályossá nyilvánítását kérték.

[18] Az elszámolás körében a II. r. alperest 10.719.448,- Ft és 32.000,- Ft jogalap nélkül történt végtörlesztés, míg a III .r. alperest 7.576.609,- Ft túlfizetés visszatérítésére kérték kötelezni.

[19] A felperesek az érvénytelenség okaként a kölcsönszerződések I.1. és I.2. pontjaiban írt, - a különmemű árfolyamok alkalmazásának lehetőségét biztosító - általános szerződési feltételek tisztességtelenségére hivatkoztak.

[20] Utaltak arra, hogy a szerződések érvénytelenségét a fenti okból a jogszabály már megállapította, ugyanakkor nem a 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) szerinti jogkövetkezmény alkalmazását kérték, hanem a felperesek által megfizetett törlesztőösszeg és a kihelyezett kölcsönösszeg különbözetének visszafizetésére tartottak igényt.

[21] A felperesek érvelése szerint az érvénytelen szerződésből eredő követelés nem átruházható, ezért a III. r. alperes jogelődje (korábbi I.r. alperes) és a II .r. alperes között létrejött szerződésátruházásnak nem volt tárgya, ebből következően a II .r. alperes részére teljesített elötörlesztés is jogalap nélkül kifizetettnek minősül, amit a jogkövetkezmények levonása körében el kell számolni.

[22] A fentiek mellett a felperesek arra is hivatkoztak, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazása a jóerkölcsbe ütközik.

[23] A felperesek állították, hogy a támadott kölcsönszerződés fogyasztói szerződésnek minősül, figyelemmel arra, hogy kölcsönfelvételre cégl tartozását biztosító dologi kötelem megszüntetése érdekében került sor, és a felvett kölcsönösszeget nem a társaság céljaira, hanem kizárólag a magánvagyonuk tehermentesítésére fordították.

[24] A felperesek az Európai Unió Bírósága (EUB) C-147/16. és C-534/15. számú ítéleteiben foglaltakra hivatkozva állították, hogy cégl kölcsönügylete és a perbeli kölcsönügylet közötti kapcsolat távoli és történeti, cégl és a felperesek között funkcionális kapcsolat nem áll fenn, az I. r. felperes a társaság ügyvezetését ténylegesen a kölcsönszerződések megkötések időpontjában kizárólag a társaság gazdasági életből való kivezetése érdekében látta el, míg a II. r. felperes ügyvezetői jogviszonya ekkorra meg is szűnt.

[25] Állították továbbá, hogy az I. r. alperes nem adott megfelelő tájékoztatást a devizahitelezés mechanizmusairól, okozatosságáról, illetve a kapott árfolyamkockázati tájékoztató nem terjedt ki a különmemű árfolyamok alkalmazására.

[26] Amennyiben a szerződés nem minősül fogyasztói kölcsönszerződésnek, úgy a felperesek a szerződés érvénytelenségét a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 201. § (1) bekezdése és 200. § (2) bekezdése alapján állították.

[27] Az érvelésük szerint a különmemű árfolyamok alkalmazása az ellenszolgáltatás kötelezettségét előíró, a rPtk. 201. § (1) bekezdésében írt jogszabály megkerülésével kötött szerződést eredményezett, ami a rPtk. 200. § (2) bekezdésébe ütközik.

[28] A szolgáltatás nélkül kikötött ellenszolgáltatás pedig egyúttal nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző szerződést valósít meg, ami az rPtk. 200. § (2) bekezdése alapján szintén a szerződés semmisségéhez vezet.

[29] Ezekre az érvénytelenségi okokra pedig a felperesek határidő nélkül hivatkozhatnak.

[30] Az alperesek a kereset elutasítását, és a felperesek perköltségben marasztalását kérték.

[31] Az alperesek álláspontja szerint a kölcsönszerződésekben pontosan feltüntették, hogy a megkötésükre cégl hiteltartozásának kiváltása céljából került sor, amely cél kizárja a kölcsönszerződések fogyasztói jellegét: a felperesek gazdasági, üzleti tevékenységük körében kötötték meg a támadott szerződéseket.

[32] A III. r. alperes kiemelte, hogy a kölcsönszerződések a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) alapján nem minősülnek

fogyasztói kölcsönszerződésnek, és a felperesek nem felelnek meg az rPtk. 685. § d) pontjában meghatározott fogyasztó fogalmának.

[33] E körben nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a III.r. alperes jogelődje - a DH törvények alapján - tisztességtelenül felszámított díjat számolt el a perbeli kölcsönszerződés vonatkozásában; a DH törvények önálló fogyasztói szerződés definíciót alkalmaztak, és a fogyasztói minőség megállapítása körében csak a szerződés céljának van jelentősége.

[34] Az alperesek - a kölcsönszerződések fogyasztói jellegének megállapíthatóságától függetlenül – vitatták a támadott szerződések érvénytelenségét.

[35] Kifejtették, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazása – a nem fogyasztói szerződések esetében is - tisztességtelen szerződési feltételnek minősül, az erre vonatkozó megtámadási határidő azonban az első törlesztőrészlet megfizetésétől számított egy év után eltelt, a felperesek a megtámadási jogukat már nem gyakorolhatják.

[36] A szerződések jogszabály megkerülésére alapított semmisségére való hivatkozással kapcsolatosan a III.r. alperes rámutatott arra, hogy a felperesek a megkerülni kívánt jogszabályként az értékarányossági előírásra hivatkoztak, amire vonatkozóan azonban az rPtk. 201. § (2) bekezdése önálló megtámadási lehetőséget biztosít, aminek megtámadási határideje szintén eltelt.

[37] Az alperesek - a kölcsönszerződések fogyasztói jellegétől függetlenül – vitatták, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazása miatt azok a jóerkölcsbe ütköznek.

[38] Az alperesek utaltak arra, hogy a kölcsönszerződések fogyasztói jellegének megállapítása esetén is megalapozatlan a kereseti kérelem, ugyanis az elszámolás a DH törvények alapján a szerződésszám2 számú szerződés vonatkozásában megtörtént, míg a szerződésszám1 számú kölcsönszerződés nem tartozott az elszámolási kötelezettség alá, és ilyen elszámolási igényt a DH törvények szerinti eljárási rendben a felperesek sem igényeltek.

[39] Az alperesek a devizahitelezés mechanizmusainak feltárása körében hivatkoztak a felperesek által aláírt árfolyamkockázati tájékoztatóra.

[40] Az elsőfokú bíróság – a fellebbezéssel támadott – ítéletében a felperesek kereseti kérelmét elutasította.

[41] Egyetemlegesen kötelezte a felpereseket a II.r. alperesnek 317.500,-Ft, a III.r. alperesnek 508.000,-Ft elsőfokú perköltség 15 napon belüli megfizetésére; valamint 1.099.683,-Ft feljegyzett elsőfokú illeték állam javára való 60 napon belüli megfizetésére.

[42] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felek között az rPtk. 523. § (1) bekezdése alapján létrejött kölcsönszerződések - a felperesek állításával szemben - nem minősülnek fogyasztói szerződéseknek.

[43] Az elsőfokú bíróság kiindulva az rPtk. 685. § d) pontja szerinti fogyasztó fogalmából, az rPtk. 685. § e) pontjában írt fogyasztói szerződés definíciójából, valamint a rHpt. 2. számú mellékletének III.5. pontjában foglalt fogyasztási kölcsön fogalmából, kifejtette, hogy a kölcsönszerződések fogyasztói jellegének megítélése során a felhasználási célnak és annak van jelentősége, hogy a kölcsön(hitel) felvételére a természetes személy (fogyasztó) részéről a szakmai, gazdasági, üzleti tevékenysége körében került-e sor. A fogyasztói jelleget nem alapozza meg tehát sem a szerződés felek általi elnevezése, sem az, hogy a III.r. alperes jogelődje a DH2 törvény szerinti elszámolás során a szerződést miként minősítette (Gfv.VII.30.559/2017/4. [34]. bekezdés).

[44] Egységes azonban a bírói gyakorlat abban, hogy gazdasági vagy szakmai tevékenység körében kötött szerződésnek minősül azon magánszemély által kötött kölcsönszerződés is, amely egy gazdasági célú hitel kiváltását szolgálja (Kúria Pfv.I.20.930/2016/6., Gfv.VII.30.559/2017/4., Gfv.VI.30.516/2022/4.).

[45] Az elsőfokú bíróság utalt arra is, hogy az EUB a fenti szempontok mellett - a C-534/15. számú ügyben - egy további feltételt fogalmazott meg: amennyiben egy gazdálkodó szervezet céljára kötött szerződést biztosító járulékos szerződés teljesítése a kölcsön célja, akkor a fogyasztói jelleg megítéléséhez vizsgálendő az is, hogy van-e szakmai jellegű kapcsolat, - ún. funkcionális kapcsolat - az adósok és a korábbi szerződés adósa között. Ezen ítélet 34. pontjában az EUB leszögezte azt, hogy a nemzeti bíróság feladata annak megállapítása, hogy a fél a szakmai tevékenység keretében vagy valamely gazdasági társasággal fennálló valamilyen funkcionális kapcsolat – például e társaság ügyvezetésében való részvétel vagy el nem hanyagolható mértékű részesedés – okán, avagy magánjellegű célból járt-e el.

[46] A fenti szempontokat együttesen vizsgálva a törvényszék azt állapította meg, hogy a perbeli kölcsönszerződések és a kiváltással érintett cég1. szerződése között nem távoli, történeti kapcsolat, hanem valódi funkcionális kapcsolat áll fenn.

[47] A perben nem volt vitatott, hogy a felperesek cég1 kötelmi adós tartozásának biztosítéka céljából megkötött zálogszerződésből eredő zálogkötelezettségük alól kívántak mentesülni, vagyis a kölcsönfelvétel célja az volt, hogy cég1 felszámolása során a társasági tartozás ne a felperesek tulajdonában álló ingatlanból kerüljön kielégítésre.

[48] Az I.r. felperes azonban a kölcsönszerződések megkötésekor cég1 ügyvezetője volt, míg a II. r. felperes többségi befolyással rendelkező tag volt: a felperesek dologi kötelezettsége tehát olyan tartozásért állt fenn, (és a hitelfelvételre olyan kötelezettség teljesítése céljából került sor), amely az ügyvezetői irányításuk és a tagi érdekeltységük alatt álló gazdasági társaság tartozásának biztosítékaként szolgált.

[49] A zálogkötelezettség járulékos jellegéből ered, hogy a felperesek a zálogkötelem alól akkor tudnak szabadulni, ha az azzal biztosított kölcsönszerződésből az eredeti adós, (vagyis az irányításuk alatt és a tulajdonosi érdekeltégükben álló cég1.) szabadulni tud. Ezért került sor arra, hogy a támadott kölcsönszerződések alapján folyósított összeggel a felperesek – nem vitatottan - cég1 tartozását egyenlítették ki.

[50] A felperesek tehát a támadott kölcsönszerződésekkel valóban a magáningatlanukat kívánták tehermentesíteni, aminek elzálogosítására azonban az irányításuk alatt álló gazdasági társaság hiteltartozásának biztosítása miatt került sor, így a két kölcsönügylet közötti közvetlen (funkcionális) kapcsolat megállapítható, ami a magánszemély felperesek vonatkozásában is kizárja a fogyasztói minőséget, és a hitelkiváltási célú kölcsönszerződések fogyasztói jellegét.

[51] Az elsőfokú bíróság leszögezte, hogy a kifejtettekből következően - a támadott kölcsönszerződések vonatkozásában - a fogyasztói jogok érvényesítésével kapcsolatos kifogások és érvénytelenségi okok, valamint az Európai Unió 93/13/EGK tanácsi irányelve, továbbá az erre vonatkozó esetjog a jelen perben nem volt alkalmazható.

[52] A törvényszék kitért arra, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazása - nem fogyasztói szerződés esetében is - az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelen szerződési feltételnek minősül, ugyanis a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

[53] A tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazása azonban az rPtk. 209/A. § (1) bekezdése alapján főszabály szerint kizárólag megtámadási okot eredményez, és csak a fogyasztói szerződés esetén okoz semmisséget.

[54] A kölcsönszerződések fogyasztói jellegének hiányában azonban a felperesek - kifejezetten - nem ezen megtámadási okra hivatkoztak, hanem a kölcsönszerződések semmisségét az rPtk. 200. § (2) bekezdése alapján a jogszabály megkerülése, illetve a jóerkölcsbe ütközés miatt állították.

[55] A felperesek érvelése szerint a különmemű árfolyamok alkalmazása az ellenszolgáltatás kötelezettségét előíró, a rPtk. 201. § (1) bekezdésében írt jogszabály megkerülésével kötött szerződést eredményezett, ami a rPtk. 200. § (2) bekezdésébe ütközik.

[56] A törvényszék azonban rámutatott, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazása nem az egész szerződést teszi ellenszolgáltatás nélkülivé, hanem legfeljebb az értékegyensúlyt borítja fel a felek viszonyában. Ehhez azonban a rPtk. 201. § (2) bekezdése külön jogkövetkezményt társít, azaz a feltűnő értékaránytalanság miatti megtámadhatóságot, amelyre vonatkozó megtámadási határidő azonban eltelt.

[57] A felperesek nem vitatták, hogy a szerződések megtámadásának határidejét - a rPtk. 236. § (1) bekezdés c) pontjára figyelemmel az első törlesztőrészlet megfizetéséhez

képest - elmulasztották, így az elsőfokú bíróság a fenti megtámadási okok alapján a szerződés érvénytelenségét nem vizsgálhatta.

[58] A felperesek álláspontjával szemben a különmemű árfolyamok alkalmazása nem okozza a kölcsönszerződések jó erkölcsbe ütközés miatti semmisségét sem.

[59] A törvényszék e körben arra hivatkozott, hogy a jóerkölcsbe ütközés szubszidiárius érvénytelenségi ok, vagyis abban az esetben, ha a jogszabály valamely akaratí vagy más hibához önálló érvénytelenségi jogkövetkezményt fűz, és ennek megtámadási határideje eltelt, úgy nincsen helye annak, hogy egyidejűleg a bíróság a szerződés semmisségét állapítsa meg a jóerkölcsbe ütközés címén.

[60] Ez a szubszidiárius érvénytelenségi ok ugyanis nem arra szolgál, hogy a fél által elmulasztott megtámadási kifogások utóbb semmisség formájában ismételt előterjeszthetők legyenek.

[61] A felperes az eljárás felfüggesztését követően folytatódó eljárásban nem tartotta fenn a zálogszerződések érvénytelenségére vonatkozó kereseti kérelmét, így arról az elsőfokú bíróságnak nem kellett rendelkezni.

[62] Az elsőfokú bíróság - nem fellebbezhető végzésével - elutasította a felpereseknek a tárgyalás felfüggesztése iránti kérelmét.

[63] A felfüggesztés indokaként megjelölt C-630/23. számú előzetes döntéshozatal iránti kérelem ugyanis az érvénytelenség jogkövetkezményének levonásával kapcsolatos kérdésekre vonatkozik, a jelen esetben azonban az érvénytelenség megállapítására nem került sor, így a hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárásban született határozat nyilvánvalóan nem lehet a jelen per elbírálásának előkérdése.

[64] A felperesek a fellebbezésükben az elsőfokú ítélet megváltoztatását kérték a kereseti kérelemben foglaltak szerint, és a kölcsönszerződések érvénytelenségének jogkövetkezményeként a II.r. alperest 10.719.448,- Ft és 32.000,- Ft jogalap nélkül történt végtörlesztés, míg a III.r. alperest 7.576.609,- Ft túlfizetés visszatérítésére kérték kötelezni.

[65] A perköltségre igényt tartottak.

[66] A felperesek álláspontja szerint tévesen érvelt az elsőfokú bíróság azzal, hogy a perbeli szerződések (és annak adósai, azaz a felperesek) valamint a cég1 kölcsönszerződése (és annak adósa, a cég1) között valódi funkcionális kapcsolat áll fenn. Ennek megítélése körében az elsőfokú bíróság tévesen értelmezte az EUB C-534/15. számú döntésben írt szempontokat.

[67] A fellebbezésben kifejtettek szerint alaptalanul hivatkozott az elsőfokú bíróság az ítéletének [26] bekezdésében – a funkcionális kapcsolat alátámasztásaként –arra, hogy az

I.r. alperes (helyesen I.r. felperes) a kölcsönszerződés megkötésekor a cég1 ügyvezetője volt, míg a II.r. alperes többségi befolyással rendelkező tag volt.

[68] A 2005. évi szerződés megkötésekor az I.r. felperes nem volt vezető tisztségviselő, illetve a felperesek nem voltak adósai a 2005. évi hitelszerződésnek, ezért a 2007. évi szerződésben megjelölt „hitelkiváltási célzat” nem értelmezhető. Az I.r. felperes az általa kötött jelzálogszerződéssel kapcsolatban fogyasztónak minősült.

[69] A fellebbezésben foglaltak szerint az elsőfokú bíróság a 2005 és 2007 évi szerződéseket összemosva abból a célból, hogy a támadott kölcsönszerződéseket a fogyasztói jellegétől megfossza.

[70] Az rPtk. 685. § alkalmazásával pedig kizárta a 93/13/EGK irányelvet értelmező EUB ítéleteket a támadott szerződésekre alkalmazandó anyagi jog köréből.

[71] A felperesek nem vitatták, hogy a kölcsönfelvétel célja az volt, hogy a cég1 fizetéseképtelensége miatt a társaság tartozásának biztosítékeként alapított zálogjog alapján velük szemben igényérvényesítésre ne kerüljön sor, azaz a dologi kötelezettségből való szabadulás céljából az adós helyett teljesítettek.

[72] Ezzel kapcsolatosan azonban az adós cég és a felperesek között nem jött létre szerződés (nem történt tartozásátvállalás, sem tagi kölcsön nyújtása), csak megtérítési igénye keletkezett a felpereseknek a cég1-vel szemben. A 2007 évi kölcsönfelvétel célja az alapügylettől eltérő mellékkötelelem teljesítése volt, így ez funkcionális kapcsolatot nem valósít meg. A 2007 évi kölcsönszerződések tehát fogyasztói szerződésnek minősülnek.

[73] A felperesek fenntartották azon érvelésüket, miszerint a támadott szerződésekben kikötött indexálás - nem fogyasztói szerződés esetén is - azt eredményezi, hogy az ellenszolgáltatás követelése mögött nincsen szolgáltatás.

[74] Az indexálás kikötése miatt tehát a szerződések az rPtk. - a szolgáltatás nélküli ellenszolgáltatás követelését tiltó - 201. § (2) bekezdésébe (helyesen rPtk.201. § (1) bekezdésébe) ütköznek, ezért az rPtk. 200. § (2) bekezdése értelmében semmisek.

[75] A felperesek álláspontja szerint az indexálásra vonatkozó rendelkezések egyrészt lehetnek tisztességtelenek – ami a 93/13. irányelv jogi tárgya szempontjából lényeges –, de lehet ugyanez a kikötés - a nem fogyasztói szerződések tekintetében - jogi tilalomba ütköző is.

[76] A felperesek kifogásolták az elsőfokú bíróságnak az ítélet [31] bekezdésében kifejtett, a vételi és az eladási árfolyamok alkalmazása, mint általános szerződési feltételek tisztességtelenségével kapcsolatos érvelését, ugyanis állították, hogy a felperesek nem ezen feltétel tisztességtelenségére, és nem is annak feltűnő aránytalanságára, hanem a perbeli, a jogszabály megkerülésével kötött szerződések semmisségére hivatkoztak.

[77] A felperesek az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése iránt terjesztettek elő kérelmet, amelyben az alábbi kérdéseket indítványozták feltenni az Európai Unió Bíróságának:

[78] 1.) A 93/13/EGK irányelvvel ellentétesnek minősül-e az olyan tagállami bírósági ítélkezési gyakorlat, amely a DH1 tv. 3. § (2) bekezdésében foglalt kógens norma behelyettesítését tekinti a C-118/17. és C-932/19. számú ítéletekben foglalt eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállításának úgy, hogy eloldja magát a C-6/22. szám alatti ítélet anyagi jogi hatályától?

[79] 2.) A DH1. tv.37.§ és 37/A. § által korlátozott jogérvényesítési lehetőség arra szorítja a fogyasztót, hogy az irányelvben biztosított jogaival ne élhessen, magára nézve kötelezően fogadja el a DH1. tv. 3.§. (2) bekezdésével történt érvényessé nyilvánítást, és azon túl minden jogáról mondjon le. A nemzeti jog ilyen tartalma szerint kialakított tagállami bírói gyakorlat megfelel-e a 93/13/EGK irányelv 6.cikk (1) bekezdésében, illetve 7. cikk (1) bekezdésében foglaltaknak?

[80] 3.) A Kúria Gfv.VI.30.205/2023/2. és a Gf.VI.30.206/2023/2. szám alatti precedens jellegű határozatai korlátozhatják-e az EUB C-705/21, vagy C-520/21. szám alatti ítélet hatályát azzal, hogy valótlanul azt állítják, hogy az EUB hozott olyan ítéletet, amelyben kimondta, hogy az általa megvizsgált nemzeti jogi szabályozás, azaz a DH törvények összessége az irányelvnek és az uniós jognak megfelel, így az EUB saját maga lenne köteles korlátozni saját azon ítéleteinek hatályát, amely az alkalmazott kógens norma behelyettesíthetőségét tilalmazza?

[81] 4.) A Kúria két végzésében foglalt jogi érvelés, levont következtetés megfelel-e az irányelv szerinti teljes érvényesülés, illetve hatékony bírói jogvédelem közjogi elvárásának, és megilleti-e a jog a perbíróságot, hogy az EUB ítéletek hatályát korlátozza eme két kúriai végzés tartalma szerint?

[82] A II.r. alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását, és a felperesek perköltségben marasztalását kérte.

[83] Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság helytállóan foglalt állást akként, hogy a támadott kölcsönszerződések nem minősülnek fogyasztói szerződésnek.

[84] Ez esetben a felperesek keresete azért alaptalan, mivel a nem fogyasztói szerződésekben kikötött tisztességtelen szerződési feltételek megtámadására vonatkozó megtámadási határidő eltelt.

[85] Amennyiben pedig a kölcsönszerződések fogyasztói szerződésnek tekintendők, úgy a támadott szerződéses rendelkezések tisztességtelensége nem okozza a kölcsönszerződés semmisségét, figyelemmel a DH1 és DH2 törvények rendelkezéseire.

[86] A DH1 és DH2 törvények az árfolyamrész alkalmazására vonatkozó szerződési rendelkezések tisztességtelenségére tekintettel azokat részlegesen érvénytelennek minősítették, ennek jogkövetkezményét azonban - a Ptk. általános rendelkezéseitől eltérően - az elszámolásban határozták meg.

[87] A II. r. alperes utalt arra, hogy a DH1 és DH2 törvények EU irányelv ellenességét az EUB határozatai nem állapították meg, ezért azok alkalmazhatósága nem vonható kétségbe.

[88] Kitért arra, hogy a felperesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti indítványa alaptalan, ugyanis az abban foglalt összes kérdés azon alapul, hogy a felperesi álláspontot vitató valamennyi érv az uniós jogba ütközik.

[89] A III. r. alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult annak helyes indokai alapján. A perköltségre igényt tartott.

[90] Kiemelte, hogy az I. r. felperes a tulajdonában, illetve az ügyvezetése alatt álló cég vállalkozói hitelügyletéhez adta fedezetül a saját tulajdonú ingatlanát, ezért az általa vállalt dologi kötelelem is vállalkozási jellegű volt. Az elsőfokú eljárásban az I.r. felperes maga is elismerte, hogy a cég által felvett kölcsön és az ahhoz tartozó mellékszolgáltatás (jelzálogjog alapítása, vállalása) nem tartoznak a 93/13/EGK irányelv hatálya alá.

[91] A támadott kölcsönszerződések megkötésük céljára tekintettel nem minősülnek fogyasztói szerződésnek, mivel a felperesek érdekeltségében álló vállalkozás hitelének a kiváltását célozták a felperesek azon mögöttes szándéka mellett, hogy a zálogjoggal terhelt ingatlanukat tehermentesítsék.

[92] Az elsőfokú ítélet tehát helyesen állapította meg a perbeli szerződések vállalkozói jellegét, és az érvénytelenségük megállapítására irányuló kereseti kérelem alaptalanságát.

[93] A felperesek fellebbezése alaptalan.

[94] Az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges körben lefolytatta, és a bizonyítékok okszerű értékelésével helyes tényállást állapított meg, amelyből levont jogi következtetéseivel - és annak indokaival is - az ítéltábla teljes körűen egyetértett.

[95] Az ítéltábla elsőként az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére irányuló felperesi indítványt bírálta el, amelyet a Pp. 130. § (3) bekezdése értelmében az alábbiak szerint elutasított.

[96] Az EUB részére feltenni indítványozott 1.) és 2.) kérdés a jelen per tárgyával nem áll szoros összefüggésben, a per eldöntéséhez ezen kérdésekben való állásfoglalás nem

szükséges, figyelemmel arra is, hogy a támadott kölcsönszerződések – a lentebb kifejtettek szerint – nem minősülnek fogyasztói szerződéseknek. A felperesek által feltenni indítványozott 2.) kérdésben megfogalmazottakat pedig az EUB a C-483/16. számú döntésében már vizsgálta.

[97] A felperesek által feltett 3.) és 4.) kérdések nem előkérdései a jelen per elbírálásának, ezek a kérdések a fogyasztói szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményei levonásával kapcsolatosak, noha a jelen perben a szerződések érvénytelenségének megállapítására nem került sor.

[98] A fentiek miatt az EUB előzetes döntéshozatali eljárásának kezdeményezése nem indokolt.

[99] Az ügy érdemét érintően az ítéltábla osztotta a törvényszék azon álláspontját, hogy a támadott szerződések nem minősülnek fogyasztói szerződéseknek.

[100] Az elsőfokú bíróság e körben helyesen kifejtett indokai mellett (ítélet [23]-[27]) az ítéltábla a fellebbezésben foglaltakra tekintettel az alábbiakat emeli ki.

[101] Az elsőfokú bíróság az rPtk. 685. § d) és e) pontjai, az rHpt. 2. számú mellékletének – a szerződéskötéskor hatályos – III/5. pontja, valamint az EUB C-534/14. számú döntésében kifejtett szempontok helyes alkalmazásával indult ki abból, hogy a szerződés fogyasztói jellegének megítélése során alapvető jelentősége van a hitelfelhasználás céljának, azaz annak, hogy a természetes személy adós szakmai, gazdasági tevékenység keretében, illetve valamely gazdasági társasággal fennálló funkcionális kapcsolata – ügyvezetésben részvétel, tagi részesedés stb.– miatt, vagy magánjellegű (nem üzletszerű) célból járt-e el.

[102] A jelen esetben nem volt vitatott, hogy a felperesek közvetlen célja a 2007. évi kölcsönfelvétellel annak megelőzése volt, hogy a zálogjoggal terhelt ingatlanuk a felszámolási eljárásban a tulajdonukban álló cég tartozásának kiegyenlítésére fordítódjon.

[103] Az ítéltábla álláspontja szerint azonban a felperesek tulajdonában és érdekeltiségében álló cég adósságának kiegyenlítése céljából (likviditási problémáinak megoldására) felvett kölcsön a szerződés fogyasztói jellegének megállapítását még abban az esetben sem teszi lehetővé, ha annak velejárójaként a cég hitelének biztosítékeként felvett saját dologi kötelezettségük alól mentesülnek, és a saját tulajdonú ingatlanuk tehermentesítésére is sor kerül.

[104] A 2007 évi hitelfelvételre – a fellebbezésben írtak szerint – valóban nem a cég tartozásának átvállalása, vagy tagi kölcsön nyújtása céljából került sor, azonban az ítéltábla álláspontja szerint nem csak a tag által egy vállalkozás elindításának, illetve működtetésének finanszírozására felvett hitel tekintendő gazdasági célúnak, hanem – ahogy jelen esetben is – a vállalkozás felszámolásának adott módja finanszírozása is megalapozza a kölcsönfelvétel gazdasági célzatát.

[105] A saját tulajdonú és ügyvezetésük alatt álló cégük tevékenységén keresztül a gazdasági élet szereplőiként megjelenő felperesek számára az információ hiányból eredő hátrányok kompenzálására szolgáló fogyasztói minőségből eredő védelem biztosítása nem indokolt, esetükben a fogyasztóvédelmi érdek tehát nem áll fenn.

[106] A perbeli szerződések fogyasztói minőségének megítélése során tehát annak van jelentősége, hogy a felperesek a kölcsönt a cég adósságának kiegyenlítésére vették fel, és arra is fordították, ezért a kölcsönszerződések fogyasztói jellegét nem alapozza meg az, hogy a cég adósság rendezése a saját tulajdonú ingatlanuk tehermentesítésével is együtt járt.

[107] A felperesek a magánvagyonukat(ingatlanukat) gazdasági, üzleti célból vonták be a cégük hitelfelvételének biztosítékaként, ebből következően annak mentesítését célzó hitelfelvételük is dominánsan gazdasági célzatú.

[108] A felperesek tehát a támadott kölcsönszerződésekkel valóban a magáningatlanukat kívánták tehermentesíteni, aminek elzálogosítására azonban az irányításuk alatt álló gazdasági társaság hiteltartozásának biztosítása miatt került sor, így a két kölcsönügylet közötti közvetlen (funkcionális) kapcsolat megállapítható, ami a magánszemély felperesek vonatkozásában is kizárja a fogyasztói minőséget, és a hitelkiváltási célú kölcsönszerződések fogyasztói jellegét.

[109] A kifejtettekből következően a felpereseknek a kölcsönszerződések, mint fogyasztói szerződések érvénytelenségével kapcsolatosan kifejtett érvelése nem foghat helyt, és a szerződéseknek a különmemű árfolyamok alkalmazására tekintettel állított, a DH1 törvény 3. § (1) bekezdésére alapított semmisségére való hivatkozása is alaptalan (elsőfokú ítélet [28]).

[110] Helytállóan hivatkozott az elsőfokú bíróság az ítéletének [31] bekezdésében arra is, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazása, mint tisztességtelen szerződési feltétel alkalmazása a nem fogyasztói szerződések esetén csak megtámadási okot eredményez, a felperesek azonban megtámadásra alapított igényt nem érvényesítettek, másrészt a megtámadási határidő eltelte miatt az erre alapított érvelés nem foghatna helyt.

[111] A fogyasztói szerződésnek nem minősülő perbeli szerződéseket a felperesek az rPtk. 200. § (2) bekezdése alapján, az rPtk. 201. § (1) bekezdésébe ütközés miatt tekintették semmisnek.

[112] Ebben a körben helyesen fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy a különmemű árfolyamok alkalmazása az egész szerződést nem teszi ellenszolgáltatás nélkülivé. Ezen feltétel a rPtk. 201. § (1) bekezdésébe nem ütközik, tehát az rPtk. 200. § (2) bekezdése alapján semmisnek nem tekintendő. A különböző árfolyamok alkalmazása által okozott feltűnő értékaránytalansághoz pedig a törvény a megtámadhatóság jogkövetkezményét fűzi.

[113] A felperesek érvelésével szemben a támadott szerződések nem ütköznek a jóerkölcsbe sem.

[114] A különmemű árfolyamok alkalmazására irányuló, nem vitatottan tisztességtelen – tehát az rPtk-ban egyedileg nevesített érvénytelenségi okban szenvedő – szerződéses kikötések az elsőfokú bíróság helyes jogi álláspontjának megfelelően az rPtk. 200. § (2) bekezdés szerinti szabályozás szubszidiárius jellegére tekintettel nem minősíthetők egyidejűleg jóerkölcsbe ütköző kikötéseknek,

[115] Az ítéltábla a 6/2013.PJE határozatban foglaltak és az alábbiak alapján utal arra is, hogy a devizakonstrukció – többlet tényállási elem hiányában - nem ütközik a jóerkölcsbe.

[116] A jogszabály által nem tiltott szerződéses kikötés akkor minősül jóerkölcsbe ütközőnek, ha az azzal elérni kívánt cél, a vállalt kötelezettség jellege, vagy érte az ellenszolgáltatás felajánlása, illetve a szerződés tárgya az általánosan elfogadott erkölcsi normákat, vagy szokásokat nyilvánvalóan sérti, és ezért azt az általános társadalmi megítélés is egyértelműen tisztességtelennek, elfogadhatatlannak minősíti. (EBH. 2005. 1234.)

[117] Köztudomású, hogy a 2008. évben bekövetkezett globális pénzügyi gazdasági válságot megelőzően a fogyasztók számára a forint alapú ügyletekhez képest előnyösebb volt deviza alapú kölcsönszerződést kötni. A 2008. évi válságot követően a deviza adósok terhei jelentősen növekedtek, azonban ezt megelőzően tömegesen jöttek létre deviza alapú kölcsönszerződések, amelyekhez kapcsolódóan az árfolyamkockázatnak az adósra történő ráterhelése társadalmi jellegű rosszallást nem váltott ki. Az utóbb bekövetkezett és az adósra hátrányos változások nem eredményezhetik a szerződés jóerkölcsbe ütközés miatti érvénytelenségét.

[118] A kifejtettek alapján a felperesek által felhozott indokok a támadott szerződések érvénytelenségének megállapítására és a jogkövetkezmények alkalmazására nem adnak alapot,

[119] ezért az ítéltábla az rPp. 253. § (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

[120] Az ítéltábla az eredménytelenül fellebbező I-II. r. felpereseket a rPp.78.§. (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelezte 1.466.245.- Ft feljegyzett fellebbezési illeték állam javára való megfizetésére, valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM r. 3.§ (2) bekezdés b) pont és (5) bekezdés alapján megállapított 261.272.- Ft + áfa = 331.815.-Ft összegű ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségnek a II. r. alperes részére, illetve 189.415.-Ft + áfa = 240.507.- Ft ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségnek a III. r. alperes részére történő megfizetésére.

Győr, 2025. január 15.

Dr. Maurer Ádám sk.
sk.

Dr. Sarmon Hedvig sk.

Dr. Zsitva Ágnes

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró